

Door inmiddels drie weken te beregenen zit de groei nog steeds in het gras

Anja en Henry Steverink

Omdat fokkerij niet meer voldoende uitdaging gaf, zijn Henry en Anja Steverink zich gaan toeleggen op het optimaliseren van de processen vóór de koe. De resultaten van een doordacht graslandbeheer zijn hoge gewasopbrengsten, kwaliteitsrijk ruwvoer, een hoge rantsoenefficiëntie en hoogproductieve koeien.

eigenaren:	Henry en Anja Steverink
plaats:	Silvolde
melkquotum:	650.000 kg
veestapel:	63 melk- en kalfkoeien, 45 stuks jongvee
productie:	10.412 kg melk, 4,02% vet en 3,46% eiwit
oppervlakte:	34 hectare in eigendom
bouwplan:	25 hectare gras, 5 hectare mais, 4 hectare verhuurd voor pootaard-appelen
intensiviteit:	19.000 kg melk per ha
grasopbrengst:	15 ton droge stof per ha
rantsoenefficiëntie:	1,4 kg melk per kg droge stof voer

Henry Steverink:
**'Zwavel
in kunstmest
levert een
meeropbrengst
van tien tot
vijftien procent'**

Henry Steverink: 'Melkveehouders doen veel te weinig met het kengetal rantsoenefficiëntie'

Optimalisatie van graslandbeheer

Een hoge grasopbrengst, de koeien weiden en robotmelken zijn prima in één bedrijf te verenigen. Het bewijs leveren Henry en Anja Steverink uit Silvolde, die tot vorig jaar met 18.000 kg melk per hectare en een rantsoenefficiëntie van 1,4 kilo melk per kilo droge stof voer zelfvoorzienend waren. 'Ik probeer altijd alles in getallen te vangen, want anders heeft iets voor mij geen waarde.'

tekst **Florus Pellikaan**

An de agrarische hogeschool in Dron- ten studeerde hij af op fokkerij en in zijn afstudeeropdracht diepte hij de stierindexen uit. Henry Steverink was een fokkerijman in hart en nieren, die in zijn eerste jaren als veehouder regelmatig deelnam aan keuringen en investeerde in embiotransplantaties.

Totdat fokkerij geen uitdaging meer voor hem was. 'Ik kon er voor mijn gevoel geen stappen vooruit meer in maken. Fokkerij is bovendien erg traag, terwijl ik weinig geduld heb. Ik ben leergierig en wil graag alles weten. We hadden al een intensief bedrijf en hoogproductieve koeien, waardoor ik steeds meer uitdaging zag in het optimaliseren van de processen vóór de koe. De bodem, de bemesting, het graslandmanagement, de ruwvoerwinning, de voeding en de melkproductie; dit hele driedimensionale proces wil ik zo goed mogelijk in de vingers krijgen', vertelt Henry Steverink direct enthousiast over de ontwikkeling in zijn bedrijfsvoering, die overigens heel geleidelijk is verlopen.

'Het graslandbeheer staat inmiddels aardig op de rit. Nu wil ik me nog verder verdiepen in bodem en bemesting. De grond is als de pens van een koe waarin je bacteriën moet voeren en dat luistert allemaal heel nauw. Ondanks de steeds strengere mestnormen willen we graag op een grasproductie van 15 ton droge stof per hectare blijven en de rest verder optimalise-

ren naar 11.000 kilogram melk per koe en acht ton melk per man.' Henry Steverink omschrijft zijn doelen concreet. 'Ik probeer altijd alles in getallen te vangen, want anders heeft iets voor mij geen waarde. Met proefveldbeoordelingen van goed of zeer goed kan ik niks.'

Saldo belangrijker dan kosten

Henry Steverink (46) vormt samen met zijn vrouw Anja Steverink (44) een maatschap en hij is daarnaast een dag per week actief als kennismakelaar en begeleider van groepen bij de Melkveeacademie.

Maatschap Steverink heeft 63 melk- en kalfkoeien, 45 stuks jongvee en 34 hectare land in eigendom. Normaliter is hiervan negen hectare snijmais en de rest gras. Dit jaar is er vier hectare verhuurd voor pootaardappelen en daarvoor zal Steverink mais terugkopen. Het rollend jaargemiddelde bedraagt 10.412 kg melk met 4,02% vet en 3,46% eiwit. De grondsoort is lichte rivierklei die 15 tot 25 procent afslibbaar is en 2 tot 6 procent organische stof bevat.

Met 19.000 kilogram melk per hectare is het bedrijf erg intensief. Desondanks was Steverink wat voervoorziening betreft tot vorig jaar met 18.000 kilo per hectare zelfvoorzienend door een grasopbrengst van 15 ton en een maisopbrengst van 18 ton droge stof per hectare. Door deelname aan bedrijfsspecieke excretie (bex)

Een hogere drogestofopname en een meer gesloten graszode zijn motieven om te blijven weiden

Links niet en rechts wel beregend grasland

Verskillende lagen kuilgras over elkaar gekuild met rechts de pittige eerste snede

werd er tot en met vorig jaar ook geen mest afgevoerd. 'Centraal staat bij optimaal graslandbeheer dat je alles goed en vooral op tijd moet doen. Daarnaast is saldo voor mij belangrijker dan kosten', vertelt Henry Steverink desgevraagd naar het geheim. 'Bemesten met sleepslangen voor de eerste snede kost hier door wat kleine percelen vijftig eurocent per kuub meer dan bemesten met de tank. Toch kies ik wel voor het sleepslangstelsel, omdat het veel minder structuurschade aan de bodem geeft. Dat geldt zeker voor de kopakkers en die kosten hier ook 50.000 euro per hectare', stelt Steverink. De tweede en volgende snedes laat hij door een andere loonwerker met een Vredo-sleufkouter bemesten. 'Ook het werken met meerdere loonwerkers kost geld, omdat je nooit de maximale korting krijgt, maar het goed bemesten van beweidde percelen kan alleen met een sleufkouter. Andere systemen glijden gewoon over de pollen gras heen. Mest moet niet op het blad komen, maar bij de wortel.'

Volgens zijn gewoonte maakte Steverink in 2009 een voorjaarskuil door de eerste snede en een deel van de tweede snede in lagen over elkaar heen te kuilen. Hiervan kon hij de melkkoeien de hele winter voeren. De graskuil had een vewarde van 991, het ruw eiwit bedroeg 180 gram per kilogram droge stof, het suiker 45 gram en het NDF 451 gram. 'Om risico te spreiden kuil ik de eerste snede in twee keer in en daarmee creëer ik direct groeitrappen voor het weiden. Het eerste deel van de eerste snede kuil ik meestal rond de 3000 kilogram droge stof per hectare en het tweede deel bij 3500 kilogram droge stof. Met de moderne grasrassen valt van de eerste snede toch geen structuur te maken, dus daar hoeft je niet op te wachten', stelt Henry Steverink. 'Omdat ik vorig jaar wist dat de eerste snede pittig was en echt weinig structuur bevatte, heb ik de tweede snede zes weken laten groeien. Je kunt prima wat extreems doen met de eerste snede, maar dan moet je er de tweede snede op aanpassen om het gras

van de eerste snede voldoende te kunnen benutten.'

Inkuilen stressmoment

Het inkuilproces is bij Steverink wel een stressmoment. 'De inkuilkeuzes zijn bepalend voor het succes in de winter. Het graslandbeheer kan nog zo goed voor elkaar zijn, maar als de vervolgstappen niet goed zijn heb je er niks aan. Sommige melkveehouders laten de loonwerker het plastic over de kuil doen. Daar kan ik me echt niks bij voorstellen. Hier bepaalt de chauffeur op de kuil de snelheid van het kuilen en helpt de hele familie met het plastic over de kuil doen. De enige manier om het ruwvoer goed te houden is grond op de kuil', vertelt Steverink stellig. Een ander hulpmiddel om het ruwvoer goed te laten conserveren, is het inkuilmiddel dat in alle gras bestemd voor de melkkoeien sinds vier jaar wordt toegevoegd. In tegenstelling tot de eerste twee jaar gebruikt Steverink nu een inkuilmiddel met zowel hetero- als homofermenta-

Grond op de kuil om het ruwvoer goed te houden

Bemesten met sleufkouter (links) heeft de voorkeur

tieve bacteriën, waardoor de kuil niet alleen snel stabiliseert na het inkuilen, maar er ook minder kans is op broei bij het uitkuilen.

Beweiden levert geld op

Naast 30 kuub mest in het voorjaar strooit Steverink voor de eerste snede als kunstmest een blend van 24 procent stikstof, 3 procent fosfaat en 12 procent zwavel. 'We hebben hier fosfaatfixerende grond, waardoor fosfaat in de bodem niet vrijkomt voor de plant en we in het voorjaar altijd wat fosfaat moeten strooien. De zwavel vervangt een deel van de stikstof en levert een meeropbrengst van tien tot vijftien procent. Bovendien zorgt het voor goed opneembare eiwitten in de plant.' Het streven naar een hoge en kwalitatief zeer goede grasopbrengst per hectare lijkt op voorhand haaks op beweiding te staan. Toch combineert Steverink dit met beperkt beweiden inclusief het melken met een robot. 'We blijven beweiden omdat het geld oplevert', verklaart Steverink. 'Vers gras in de wei heeft 100 tot 150 vew meer dan ingekuuld gras. Je gaat in de zomer een topproduct in de wei toch niet inkuilen en alleen maar verliezen incasieren? Vers gras bevat bovendien meer eiwit en de totale drogestofopname met beweiden is groter. Daarnaast denk ik dat de veel genoemde verliezen bij beweiden niet zo groot zijn, anders kan ik nooit 18.000 tot 19.000 kilogram melk per hectare melken. Beweiden geeft bovendien een veel dichtere zode. Maar ik geef direct toe dat overdag weiden, zeker in

combinatie met robotmelken, veel werk is.' Zowel in de winter als in de zomer realiseert Steverink 2,6 melkingen per dag. In de winterperiode bestaat het rantsoen uit gras en mais in de verhouding 60-40. De krachtvoergif ligt op 20 kilo per 100 kilo melk en de krachtvoerkosten lagen in 2009 op 4,15 eurocent. De afgelopen twee winters heeft Steverink een hele week de totale voeropname van de koeien en de melkgif exact bijgehouden. Dit om de rantsoenefficiëntie uit te rekenen. 'We zaten op 1,4 liter melk per kilogram droge stof van het totale rantsoen inclusief krachtvoer. Het is een fantastisch mooi getal om de efficiëntie op je bedrijf te bepalen. Varkensboeren weten het, maar als koeienboeren doen we er niets mee.'

Al drie weken beregenen

De grasrassenkeuze bij het opnieuw inzaaien van percelen krijgt ruim aandacht. 'Ik verdiep me er echt in. Ik kies in eerste instantie geen mengsel, maar grasrassen. Via de rassenlijst bepaal ik welke grasrassen het beste aan mijn eisen voor totale drogestofopbrengst en voederwaarde voldoen. Vervolgens zoek ik uit in welke mengsels het meeste van deze grasrassen zit en dat zaai ik', vertelt Steverink. 'Grasrassenkeuze werkt hetzelfde als stierkeuze. Oude stieren als Nevada en Obelisk staan ook op de kaart, maar ik kies voor de top. Die is tot soms wel vijf procent beter en laten zulke rassen een dubbelteje per kilo meer kosten. Dat levert altijd geld op.' Grasrassen als Arsenal en Maurizo maakten onderdeel uit van de laatst gezaaide mengsels. Ook wordt er stevast klaver door het mengsel gezaaid om de mogelijkheden bij nog strengere mestnormen alvast te beproeven. Om de gevolgen van de droogte te beperken, draait voor het eerst in drie jaar de beregeningsinstallatie bij Steverink alweer drie weken op volle toeren. 'Het afgelopen jaar was het pas in juli en augustus droog en toen hadden we al een redelijke grasoogst binnen. Nu viel de tweede snede tegen en was het al in juni en dus vroeg in het groeiseizoen droog. Met onze hoge bezetting per hectare levert beregenen meer op dan het kost. Je moet geen twintig euro per uur rekenen, maar er zijn percelen die we twee keer beregend hebben en waar nu de koeien alweer op lopen.' Ter illustratie wijst Henry naar een geel en droog perceel dat als enige niet beregend is. 'Als we niets hadden gedaan, zag al het land er zo uit en konden we de koeien wel op stal zetten. Ook nu zijn we weer niet voor de laagste kosten, maar voor het saldo gegaan.' |

Piet Riemersma: 'Gevoel bij gras en bodem'

Advies voor het optimaliseren van alle processen vóór de koe krijgen Henry en Anja Steverink onder andere van Hendrix UTD-dealer Agri Oost. Piet Riemersma, teeltbegeleider bij Hendrix UTD, is na het bedrijfsbezoek onder de indruk van de uitvoering van het gemaakte ruwvoerplan. 'In de ruwvoerteelt is een duidelijk plan, op tijd handelen en visie belangrijk. Natuurlijk moet je door het weer af en toe wat bijstellen, maar je moet durf heb-

ben om de goede beslissingen te nemen. Steverink heeft dat en hij kan feilloos inschatten hoe bepaalde keuzes uitvallen en daar vervolgens op inspelen. Een mooi voorbeeld is de pittige eerste snede waar hij al met de tweede snede op inspeelt.' Riemersma constateert daarnaast dat Steverink gras en bodem met gevoel benadert. 'Weinig veehouders zien de bodem als de pens van een koe en behandelen de grasrassenlijst als de stierenkaart. Toch bepaalt dat wel het succes van handelen. Voor te veel boeren is de bodem nog niet meer dan de grond waar ze overheen rijden.' Er is volgens Riemersma op het bedrijf van Steverink nog wat winst te boeken op het gebied van bodemmanagement. 'De bemesting kan nog iets meer afgestemd worden op de bodemanalyses en het bodemleven.'